بررسی دلالت تعبیر «احکمناه» در روایت عبدالاعلی بن اعین

حسب الامری که فرمودید میخواستیم روایات عدد را مروری داشته باشیم. ولی نکته ی خوبی را ذیل مباحثه قبلی ارسال کردهاند؛ راجع به روایت علی بن حنظله که به ابن اعین اشاره کرد و گفت «احکمناه». این روایت را از سه کتاب خواندیم. در اینجا مرقوم کردهاند:

> **برخی اساتید در مقام تبیین تحریض شیعه به علم آموزی عمیق توسط صادقین علیهما السلام، این روایت را می فرمودند. احکمناه یعنی این مساله را کامل آموختیم، احکم الامر ای اتقنه. حضرت هم این عجله و ادعای علم کامل به مساله را نکوهش می کنند. بسیار بعید است احکمناه به معنای محکوم نمودن حضرت علیه السلام باشد و تنقیصی متوجه علی بن حنظله باشد. لغت نیز مساعدت نمیکند**[1]

ما تعبیر «احکمناه» در روایت علی بن حنظله را به‌معنای گیر انداختن –نه به معنا محکوم شدن- معنا کردیم. من از اولی که این روایت را دیدم به این صورت در ذهنم آمده بود. ایشان نکته خوبی را میفرمایند. **«برخی اساتید در مقام تبیین تحریض شیعه به علم آموزی عمیق توسط صادقین علیهما السلام، این روایت را میفرمودند»؛** یعنی نه تنها علی بن حنظله نمی خواست چیزی بگوید، بلکه ابراز بهره وافری از علم کرد و حضرت فرمودند چرا میگویی کامل و وافر است؟ بلکه هنوز علمت این اندازه نشده است. حرف او ابراز افتخار بود. حضرت هم آن را بالاتر بردند. آن استاد به این صورت فرمودهاند.

شاگرد: در این صورت «احکمناه» یعنی چه؟

استاد: «احکمناه» یعنی این مسأله را کامل آموختیم؛ «اتقناه». چهار جواب را یادگرفتیم. «ان کان کذا... ان کان کذا... احکمناه».

شاگرد۲: ضمیر را به مسأله میزنند نه به حضرت.

استاد: بله. توضیح مفصل آن را عرض میکنم. من اول چند لحظه بخوانم. در اختصاص مفید دارد «احکمناها»، در محاسن دارد «هذا باب احکمناه». توضیحات را عرض میکنم. ایشان اینطور میفرمایند

که «احکمناه» یعنی مسأله را کامل آموختیم. «احکم الامر ای اتقنه». «حضرت هم این عجله و ادعای علم کامل به مساله را نکوهش می‌کنند»؛ می‌گویند نگو «احکمناه»، هنوز خیلی کار دارد تا احکمناه شود. «بسیار بعید است احکمناه به معنای محکوم نمودن حضرت علیه السلام باشد و تنقیصی متوجه علی بن حنظله باشد»؛ خُب بله همینطور است. اگر مقصود ایشان این نبوده، اگر یک سر سوزن چیزی را که صد و هشتاد درجه نقطه مقابل مراد علی بن حنظله است، به این محدث بزرگوار نسبت بدهیم، خیلی کار غلطی است. درست است. من هم که جلسه قبل عرض کردم می‌خواستم مسائل را راجع به انواع اختلاف ردیف کنم. آن هم از حافظه‌ام گفتم. حال توضیح می‌دهم که در حافظه من کدام کتاب‌ها مقدم بوده، با کدام نسخه. لذا این مطلب خیلی درستی است. بعد هم فرمودند: «لغت نیز مساعدت نمی‌کند»؛ «احکمناه» در لغت نه یعنی او را محکوم کردیم، بلکه یعنی متقن کردیم و اینها را خوب بلد شدیم. از حضرت چهار جواب گرفتیم. این فرمایش ایشان است.

---

[1] فدکیه

بازبینی #1
ایجاد شده 19 آوریل 2026 10:28:52 توسط ... .
به روزرسانی شده 19 آوریل 2026 10:29:48 توسط ... .